

נייר עמדה - ממצאי סקר הטרדות מיניות באקדמיה

התאחדות הסטודנטים והסטודנטיות הארצית היא הארגון היציג של כ-380,000 סטודנטים/ות במדינת ישראל. מתוך אוכלוסיית הסטודנטים/ות, נשים הן רוב (60.3%) בכל התארים. אף על פי כן, באקדמיה כמו בחברה כולה נשים עדיין חשופות לתופעת האלימות וההטרדות המינית והמגדרית. באופן כללי, אחת מכל שלוש נשים עוברת פגיעה מינית במהלך חייה¹, ואילו כל אישה תעבור הטרדה מינית במהלך חייה. מתוך כלל הפגיעות, רק כ-6% מהפגיעות המיניות מדווחות לרשויות². **באקדמיה, נכון לשנת 2022³, כ-60% מהמוסדות דיווחו כי לא הוגשו כלל תלונות על אלימות מינית ומגדרית⁴.**

בישראל, הגורמים האחראים על מניעת אלימות מינית בהשכלה הגבוהה הוא המל"ג והמוסדות האקדמיים. בשנת 2012 פורסם דו"ח מבקר המדינה אשר עסק בהטרדות מיניות באקדמיה וקבע כי במוסדות קיימת חוסר אחידות בטיפול, פרסום, מניעה והכשרה בנושא. כשנה לאחר מכן קיבלה מליאת המועצה הגבוהה החלטה ובה הוראות למניעת הטרדה מינית במוסדות להשכלה גבוהה, אשר מרביתן אומצו בתיקוף סעיף 9 לתקנות למניעת הטרדה מינית (חובות המעביד)⁵ שקבע כי המוסדות יחשבו למקומות עבודה הנושאים באחריות לרווחת הסטודנטים/ות הלומדים בהם. התיקון חייב את המוסדות למנות אחראי/ת למניעת הטרדות מיניות, לדווח אחת לשנה לרשות לקידום מעמד האישה וכן לועדה לקידום מעמד האישה לגבי הפעולות שנקטו ומס' התלונות שהוגשו וכן לקיים פעולות הדרכה והסברה בקרב הסגל והסט' לפחות אחת לשנה אשר יביאו לידיעת כל באי המוסד את הוראת החוק ויסקפו מידע לגבי אופן הגשת תלונה על הטרדה ושירותי סיוע.

עם זאת, ועל אף השינויים שחלו במהלך השנים האחרונות נתוני ההתאחדות מעלים תמונה מדאיגה ונראה כי גם כיום לא ניתן מענה הולם לתופעת ההטרדות באקדמיה. מסקר הסטודנט/ית לשנת 2024⁶ עולה כי כ-21% מהמשיבים/ות לא הכירו את הגורם האחראי, המענים והזכויות הקיימים למי שחוו הטרדה בקמפוס, ועוד כ-24% ציינו כי אינם יודעים/ות למי לפנות במידה וחוו הטרדה. **בסך הכל, כ-73% מהמשיבים/ות הכירו את המענים באקדמיה חלקית או לא הכירו כלל.** בנוסף, מסקר שערכה התאחדות הסטודנטים/ות הארצית בנושא הטרדות מיניות באקדמיה⁷ נראה כי עדיין קיימים פערים משמעותיים בטיפול בנושא. מבין כלל המשיבות, כ-28% ציינו כי חוו הטרדה מינית כלשהי בין כותלי האקדמיה. מתוך מי שציינו כי חוו הטרדה, כ-68% בחרו שלא לפנות לנציבה במוסד מסיבות מגוונות⁸. מבין מי שכן בחרו לפנות לנציבה במוסד, כ-40% ציינו כי הפניה לא טופלה או טופלה באופן לקוי, כ-18% ציינו כי חשו שהנציבה כלל לא הביעה בהן אמון וכ-25% ציינו כי מקום המפגש עם הנציבה לא היה נעים ומזמין.

לאור נתונים אלה, וכן לאור האופי הייחודי של עולם האקדמיה, לרבות ריבוי המוסדות בשדה, יחסי ההיררכיה הייחודיים המתקיימים באקדמיה וכן ריבוי זירות הפגיעה הפוטנציאליות, התאחדות הסטודנטים והסטודנטיות פועלת בערוצים שונים על מנת להיאבק בתופעה ולייעל את המנגנון הקיים כיום. זאת, בכדי להבטיח ביטחון אישי לכלל הסטודנטים והסטודנטיות.

¹ לפי נתוני ארגון הבריאות העולמי

² על פי מדד האלימות הלאומי של המשרד לביטחון פנים, 2014.

³ דיווחי הטרדות המיניות במוסדות לשנת 2023 נכון למאי 2025 עדיין לא דווחו.

⁴ הרשות לקידום מעמד האישה, סיכום דיווחי מוסדות בנושא הטרדות מיניות במוסדות להשכלה גבוהה ועל תוכניות לשנת תשפ"ג 2022-2023

⁵ תקנות למניעת הטרדה מינית (חובות מעביד) (תיקון), התשע"ד-2014

⁶ סקר הסטודנט/ית השנתי 2024 נערך ע"י ההתאחדות והשתתפו בו מעל 16,000 סטודנטים/ות.

⁷ סקר הטרדות מיניות במרחב האקדמי, התאחדות הסטודנטים והסטודנטיות הארצית (2024)

⁸ הסיבות העיקריות: שלא חשבו שהתלונה תעזור (19%), פחדו מהשלכות התלונה עליהן (12%) האמינו כי הנושא אינו חשוב מספיק (10%) לא ידעו למי לפנות (9%) או מתוך חוסר אמון במוסד שיגנו על המתלוננת ושיטפלו במטרידה (9%).